

Felles hjorteviltplan for Evenes og Tjeldsund kommuner

Kommunale målsettinger for bestandsutvikling 2025-2027

Forord

Denne rapporten oppsummerer bestandsutviklingen for elg i Evenes og Tjeldsund kommuner, evaluering av målsettingene for perioden 2022-2024 og nye målsettinger for 2025-2028. Arbeidet med kommunale målsettinger 2025-2027 ble gjennomført vinteren og våren 2025. Vi takker Evenes og Tjeldsund kommuner v/ Stein-Even Fjellaksel og Jan Egil Strand for oppdraget med å skrive rapporten og utarbeide målsettingene sammen med kommunen.

Røyrvik mai 2025.

Ane Johansen Tangvik

Fagsjef Naturdata

Innhold

Innledning	4
Arbeid med planen	4
Område.....	5
Nabokommuner	6
Helikoptertelling	6
Datamateriale	7
Elgens bestandsutvikling.....	10
Bestandsstørrelse og felte elg.....	10
Sett ku per okse	12
Reproduksjon	12
Slaktevekt	14
Fallvilt	16
Forvaltningsmål 2022- 2024	18
Forvaltningsmål Evenes og Tjeldsund kommuner 2025-2027	19
Overordna målsettinger	20
Konkrete målsettinger.....	20
Antall felte dyr	20
Prosent felt kalv og ungdyr.....	20
Prosent felt kalv	20
Prosent felt okse 1 ½ år og eldre	21
Felt elg per jegerdag.....	21
Sett ku per okse	21
Sett kalv per ku	21
Sett kalv per kalvku	21
Prosent ku med kalv.....	21
Slaktevekt	21
Elg påkjørt og drept av bil	22
Konkrete tiltak	22
Innsamling av data.....	22
Årlig evaluering.....	23
Bestandsplan-forvaltning.....	23
Merkeprosjekt	23
Samarbeid med beitenæring	24
Fallvilt	24
Rådyr	25
Hjorteviltåret, datoer, frister og rapportering.....	26
Kilder	27
Vedlegg 1.	28

Innledning

Kommunen har hovedansvaret for forvaltning av elg, hjort og rådyr og de offentlige verdiene knyttet til hjorteviltet. Det kan omfatte blant annet jakt og friluftsliv, biologisk mangfold, trafikkproblemer og viltpåkjørslar, og andre skader og ulemper. Forvaltningen av hjorteviltet skal være kunnskapsbasert, hvor både fagkunnskap og lokalkunnskap er viktig. En av oppgavene til kommunen er å utarbeide målsettinger for forvaltning av hjorteviltartene det er åpnet jakt for. Etter § 3 i *Forskrift om forvaltning av hjortevilt* skal kommunene ha etterprøvbare mål for forvaltning av elg, hjort og rådyr. Målene skal blant annet ta hensyn til opplysninger om beitegrunnlaget, bestandsutvikling, skader på skog og utmark og omfang av viltulykker. De kommunale målene og retningslinjene skal hjelpe kommunen og rettighetshaverne til å tenke målrettet på hvordan den fremtidige hjorteviltbestanden skal være. Målsettingene skal være etterprøvbare og tiltakene skal kunne evalueres etter endt planperiode. Det er rettighetshaversiden som har ansvaret for å utarbeide bestandsplaner, og disse må være i tråd med de kommunale målsettingene. Kommunen har vedtaksmyndighet i hjorteviltforvaltningen og er den naturlige samarbeidspartner for rettighetshaversiden.

I kommunene Evenes og Tjeldsund finnes det elg og rådyr, og det er åpnet for jakt på elg. Kommunene har en felles elgstamme, og har over flere år hatt en felles forvaltning av elgstammen. Siden 2018 har kommunene hatt en felles hjorteviltplan- et måldokument som gir et overordnet mål for hvordan elgstammen skal forvaltes i de to kommunene.

Den forrige planen gjaldt for perioden 2022-2024. Denne hjorteviltplanen vil sammenstille tilgjengelig datagrunnlag for elg i de to kommunene, for å se hva som er dagens status for elgstammen. I tillegg til å kommentere måloppnåelsen fra forrige planperiode, vil nye mål for neste periode være med.

Planen vil være et overordnet styringsdokument som viser ønsket utvikling for elgstammen for de to kommunene.

Arbeid med planen

Arbeidet med hjorteviltplan for Evenes og Tjeldsund startet vinteren 2025. Naturdata fikk oppdraget med å utarbeide målsettinger, i tett samarbeid med kommunene. Evenes og Tjeldsund kommuner ønsket en god og inkluderende prosess på arbeidet. Relevante aktører og særinteresser skulle høres, og delta i prosessen. Evenes og Tjeldsund kommuners viltfaglige utvalg varslet planoppstart for ny felles hjorteviltplan for perioden 2025 – 2027 med utsending 28.februar 2025.

Det er gjennomført to felles møter i viltfaglig utvalg for kommunene. Det er også gjennomført to særmøter, ett i hver kommune med en god og bred deltakelse av ulike

interessegrupper. Disse møtene ble gjennomført tidlig i arbeidet slik at innspill, spørsmål og diskusjoner ble tatt i starten av arbeidet. Innspill kommet inn med bakgrunn av planvarselet, og kommentarer fra deltagerne i møtene er hørt og vurdert. Dette er en overordnet plan, og skal ikke gå for detaljert ned i nivå. Rettighetshaverne kan selv i sine planer gjøre konkrete tiltak for sine områder, så lenge de er tråd med de overordnede målene i denne planen.

Planen er basert på sett elg-registreringer, slaktevekter, avskytningsdata og fallvilt-data fra Hjorteviltregisteret, samt fallviltdata fra SSB. Data er hentet ut våren 2025.

Område

Evenes og Tjeldsund kommuner («regionen») er lokalisert på grensa mellom Nordland og Troms litt nordvest for Narvik. Området går fra sjø til høye fjell og tinder. Deler av Hinnøya inngår i Tjeldsund kommune. Elgstammen på Hinnøya er likevel i større grad knyttet mot nabokommunene på Hinnøya, enn fastlandsdelen av Tjeldsund og Evenes kommune. Selv om det er spesielle utfordringer knyttet til Hinnøya, skilles ikke Hinnøyadelen ut i denne overordnede planen.

Evenes kommune er organisert i tre vald og et bestandsplanområde, mens det i Tjeldsund kommune er 18 vald (Tabell1), hvor tre av valdene får tildeling etter bestandsplan.

Minstearealet i Evenes kommune er 3000 daa. I Tjeldsund kommune er minstearealet på Tjeldøya og Hinnøysida av kommunen 2500 daa, fra og med gårdsnummer 74, Balteskard og 75, Fornes, og videre til fylkesgrensa med Nordland i sørvest på 2500 daa, mens resten av kommunen er 3500 daa.

Tabell 1. Oversikt over bestandsplanområder, vald og tellende areal i kommunene Evenes og Tjeldsund per mars 2025.

Bestandsplanområde	Valdnummer	Valdnavn	Tellende areal
Evenes bestandsplanområde	1853V0006	Indre Evenes	62904
	1853V0007	Østre Evenes	32572
	1853V0016	Evenes storvald	104402
	5512V0001	GROVFJORD STORVALD	85506
	5512V0004	MIDTRE SKÅNLAND STORVALD	73874
	5512V0005	Staksvold	6289
	5512V0008	GROV GRUNNEIERLAG	10000
	5512V0009	Kongsvik	15989
	5512V0010	KVITNES-STEINSLAND	20953
	5512V0011	SØNDRE SKÅNLAND GR	24509
	5512V0016	VILGESVARRE/HULVANN	6839
	5512V0017	KVITFJELL	55200
	5512V0020	Nipen/Kjønnå/Reinås	7588
	5512V0021	Sandsdalen	27149
	5512V0022	Breivik/Kilstad	15400
	5512V0023	Tjeldnes	18200
	5512V0026	Vestre Tjeldøy elgvald	15500
	5512V0027	Myklebostad	14420
	5512V0028	Balstad/Ulvik	4973
	5512V0029	Fiskefjorden	13374
	5512V0030	Skånland Store Gnr 16	7953

Nabokommuner

For å se på trender i elgstammen i et større perspektiv, er det for enkelte indekser også tatt med utviklingen for elgen i nabokommunene til Evenes og Tjeldsund.

Følgende kommuner inngår i «nabokommunene»:

Gratangen, Harstad, Ibestad, Kvæfjord, Narvik og Lødingen kommuner.

Helikoptertelling

Evenes og Tjeldsund har i mange år gjennomført helikoptertelling av vinterstammen av elg. I 2025 er ikke dette prioritert gjennomført. Det er også tvil hvilken nytte vintertelling av elgstammen har for fastsetting av tettheten av elg under jakttida.

Datamateriale

Det er jegerens registreringer av sett elg skjema, såkalt «sett elg», samt innrapportering av slaktevekter og felte dyr som utgjør datagrunnlaget i forvaltningen. Data blir systematisert og bearbeidet i bestandsindekser. Bestandsindeksene er relative indekser, som betyr at de gir et bilde på utviklingen av bestanden over tid, men ikke gir absolutte tall. For at indeksene skal gi et mest mulig presist bilde av elgbestanden, krever det stor nok datamengde. Det anbefales at jegerinnsatsen er på 1000 jegerdager for at tilfeldigheter og feil i registrering ikke skal gi for stort utslag på indeksen (Solberg m.fl. 2006). For områder hvor jaktinnsatsen er mindre enn dette, må det ses på trendene over tid, og ikke legges for stor vekt på årsverdiene. I 2018 ble registreringsmetoden for sett elg endret, og nå skal ikke dobbeltobservasjoner kanselleres. Dette fører til at antall observerte elg vil være høyere fra og med 2018. Denne endringen gir et brudd i dataseriene i 2018, og noen indekser, som sett elg per jegerdag vil påvirkes av dette. Med dette som bakgrunn, brukes indeksen felt elg per jegerdag for å se på bestandstettheten. Denne indeksen påvirkes ikke av endringen som ble gjort i 2018 og kan sammenlignes for hele perioden.

Jaktinnsatsen i regionen har økt i perioden, fra 1588 jegerdager i 2010, til 2620 jegerdager i 2024. Jaktinnsatsen var størst i 2020, og har siden hatt en svak nedgang, de siste årene har antall jegerdager vært rundt 2800, og i 2024 sank jaktinnsatsen ytterligere til 2066 jegerdager (Tabell 2). Antall jaktfelt som har registrert skjema har økt i takt med jaktinnsatsen, og det har de siste årene vært 43 jaktfelt som har registrert sett elg-skjema (Tabell 2).

Regionen gikk over til ny registreringsmetode i 2019, og den store økningen i sette dyr i 2019 kan skyldes dette.

Tabell 2. Antall sette dyr fordelt på kjønn og alder, samt registrert jaktinnsats og rapporteringsfrekvens i Evenes og Tjeldsund kommuner. Data fra Hjorteviltregisteret.

Jaktår	Okse	Ku uten kalv	Ku med en kalv	Ku med to kalver	Kalv sett alene	Sum kalver	Ukjent	Sum sette elg	Antall jegerdager	Antall jaktfelt
2010	275	198	206	122	4	454	134	1389	1588	36
2011	341	278	171	134	7	446	167	1537	2263	36
2012	340	239	197	92	3	384	151	1403	1477	30
2013	509	328	268	139	3	549	183	1976	2411	38
2014	423	275	226	107	9	449	140	1620	2311	38
2015	376	256	174	93	5	365	169	1433	1982	38
2016	469	293	194	136	14	480	161	1733	1986	37
2017	633	365	298	145	15	603	289	2333	2299	39
2018	769	600	356	153	9	671	231	2780	2447	39
2019	1023	746	511	225	19	980	286	3771	2697	41
2020	695	578	388	113	21	635	345	2754	2947	40
2021	923	711	525	269	26	1089	471	3988	2844	41
2022	741	648	505	138	33	814	405	3251	2829	42
2023	884	630	521	138	9	806	453	3432	2828	43
2024	859	622	575	109	17	810	479	3454	2620	43

Antall felte elg har økt i perioden. I 2011 ble det felt 119 elger, mens det i 2024 ble felt 225 elger (Tabell 3). Fellingsprosenten i regionen er høy, noe som viser at jegerne får tak i de dyrene de skal felle.

Tabell 3. Antall felte dyr fordelt på kjønn og alder i Evenes og Tjeldsund kommuner i perioden 2010-2024. Data fra Hjorteviltregisteret.

	Okse 1		Eldre		Eldre ku	Tildelt	Felte elg	Fellingsprosent	
	Oksekalv	Kukalv	Okse ½ år	Ku 1 ½ år					
2010	32	17	14	15	25	16	116	119	103
2011	28	23	17	4	25	24	132	121	92
2012	25	28	13	15	28	14	121	123	102
2013	37	31	13	17	32	19	153	149	97
2014	26	36	20	15	27	37	167	161	96
2015	23	24	18	7	37	24	161	133	83
2016	31	27	16	13	49	22	162	158	98
2017	41	28	28	15	39	29	170	180	106
2018	36	35	26	13	46	36	198	192	97
2019	32	32	19	26	49	32	213	190	89
2020	39	35	25	17	48	41	218	205	94
2021	39	39	23	22	53	29	220	205	93
2022	45	30	35	32	46	48	254	236	93
2023	44	31	31	21	58	48	252	233	92
2024	39	38	34	19	50	45	219	225	103

Det er et varierende antall av de felte dyrene som er veid. Enkelte år har alle felte dyr blitt veid, mens i 2024 ble bare 67 % av felte dyr veid (Tabell 4). Det bør være mer enn 10 dyr per kjønn og alderskategori for at vektene skal gi et sikkert bilde av slaktevektutviklingen, og ikke være sårbar for tilfeldig variasjoner. Utviklingen i gjennomsnittlige slaktevekter hos kalver og 1 ½-årige elger kan gi et godt bilde på endringer i bestandskondisjonen. Det er derfor viktig at alle felte dyr veies, og at vektene registreres i Hjorteviltregisteret.

Tabell 4. Gjennomsnittlig slaktevekter og antall (n) elg med slaktevekter fordelt på kjønn og alder i Evenes og Tjeldsund kommuner i perioden 2014-2024. Data fra Hjorteviltregisteret.

	Oksekalv		Kukalv		Okse 1 ½ år		Ku 1 ½ år		Okse 2 ½ år og eldre		Ku 2 ½ år og eldre		Prosent veid
	Vekt	n	Vekt	n	Vekt	n	Vekt	n	Vekt	n	Vekt	n	
2010	72	25	63	13	143	12	136	11	217	23	190	15	83
2011	68	27	66	22	153	16	147	4	212	24	185	20	93
2012	77	21	67	23	136	9	130	11	207	21	191	11	78
2013	70	35	66	33	132	12	132	16	226	30	183	24	101
2014	69	25	64	34	143	18	146	15	232	24	180	38	96
2015	71	25	63	25	141	17	116	6	240	33	185	25	98
2016	67	30	65	25	146	16	146	13	226	48	176	21	97
2017	65	38	65	30	141	28	135	14	219	38	186	27	97
2018	67	35	63	34	147	26	141	15	219	44	182	31	96
2019	69	39	62	36	148	21	136	26	227	53	183	37	112
2020	66	34	60	32	135	24	133	17	235	41	179	37	90
2021	64	33	63	35	133	22	126	19	223	46	177	27	89
2022	65	35	57	23	139	27	129	29	214	39	175	38	81
2023	63	35	58	20	134	26	127	17	216	46	177	43	80
2024	64	23	61	29	142	26	132	14	216	30	177	29	67
Snitt 1	70		65		142		136		222		184		
Snitt 2	65		60		140		132		222		178		
Snitt	68		63		141		134		222		182		

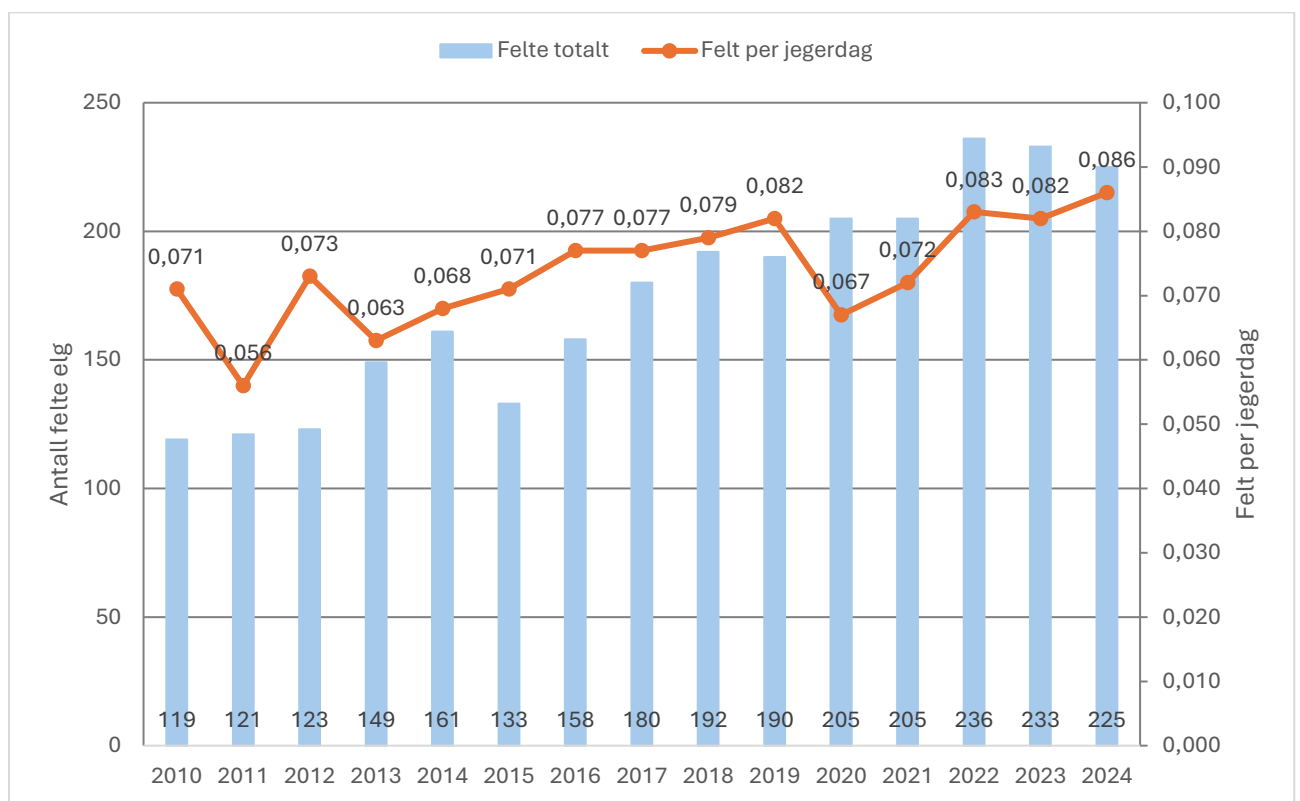
Datamaterialet for Evenes og Tjeldsund kommuner vurderes å være av god kvalitet, og gir en indikasjon på utviklingen i elgbestanden over år.

Elgens bestandsutvikling

Bestandsstørrelse og felte elg

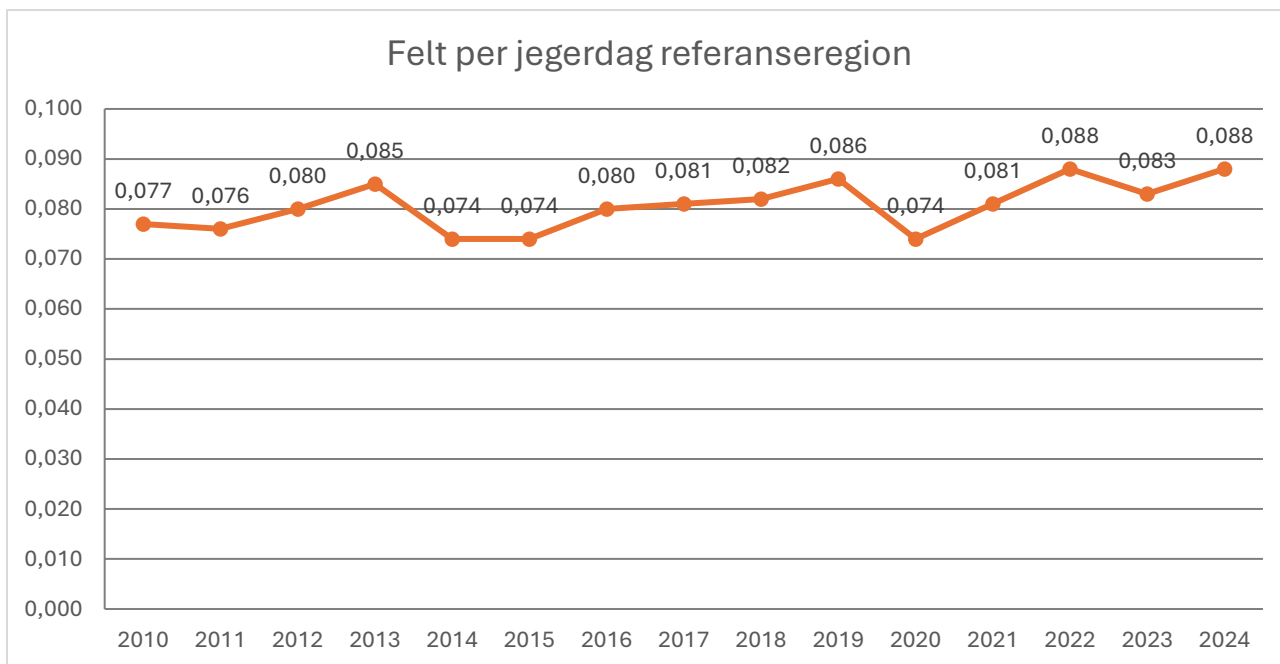
Felt elg per jegerdag viser den relative utviklingen i bestandsstørrelse over tid. Den sier ikke noe om den faktiske bestandsstørrelsen, om den øker, minker eller er stabil.

Bestandsstørrelsen målt i felt elg per jegerdag har hatt en økning i perioden (Figur 1). I 2010 var felt elg per jegerdag 0,071, mens den i 2024 var 0,086. De siste tre årene virker det som bestanden har flatet ut noe. Samtidig som felt elg per jegerdag har økt, har også antall felte elger økt. I starten av periode ble det felt 119 elger, men det i 2024 ble felt 225 elger (Figur 1).

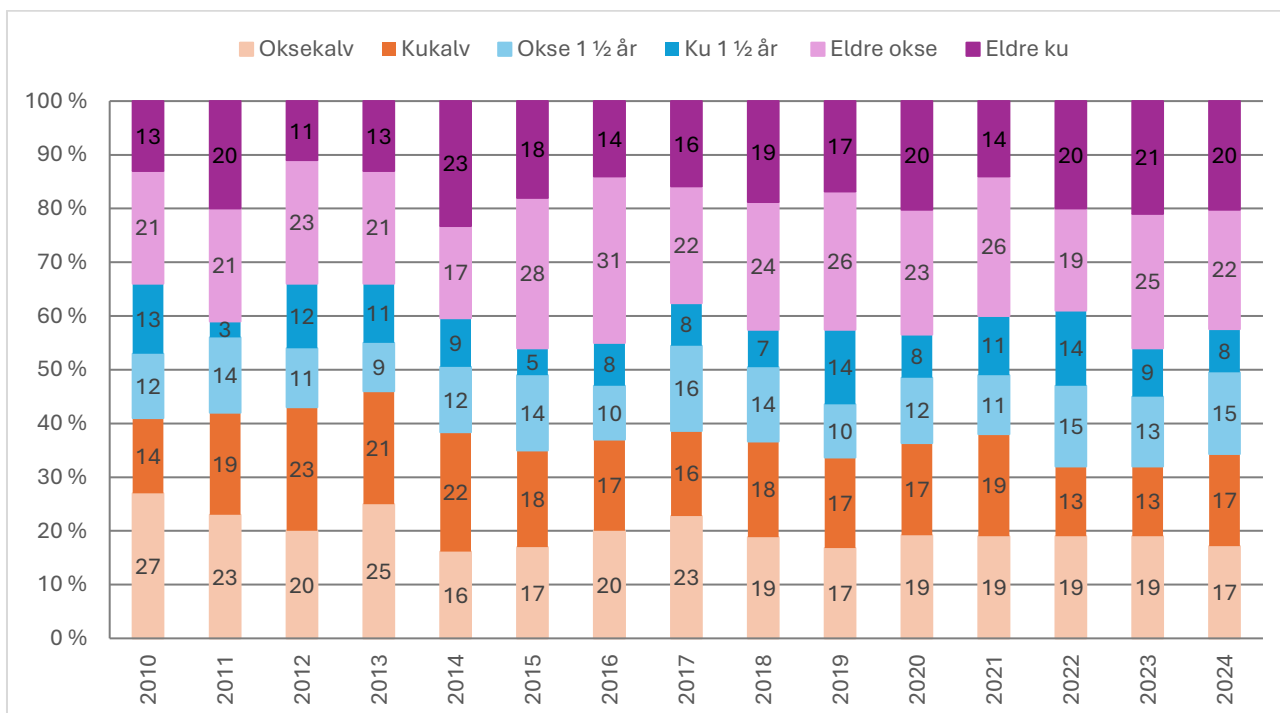
Figur 1. Antall felte elg og felt elg per jegerdag i Evenes og Tjeldsund kommuner i perioden 2010-2024. Data fra Hjorteviltregisteret.

De omkringliggende kommunene, «nabokommunene», har også en bestandsøkning, slik som i Evenes og Tjeldsund kommuner (Figur 2).

Figur 2. Felt elg per jegerdag i referanseområdet i perioden 2010-2024. Data fra Hjorteviltregisteret.

Avskytningmønsteret i regionen har variert noe. I starten av perioden var kalv- og ungdyravskytningen over 60 %, før den i midten av perioden ble redusert, for så å øke til rett under 60 % i slutten av perioden (Figur 3). Jevnt over er uttaket av eldre okse på rundt 23 %. I siste periode ble det felt flere hanndyr (55 %) enn hunndyr (45 %).

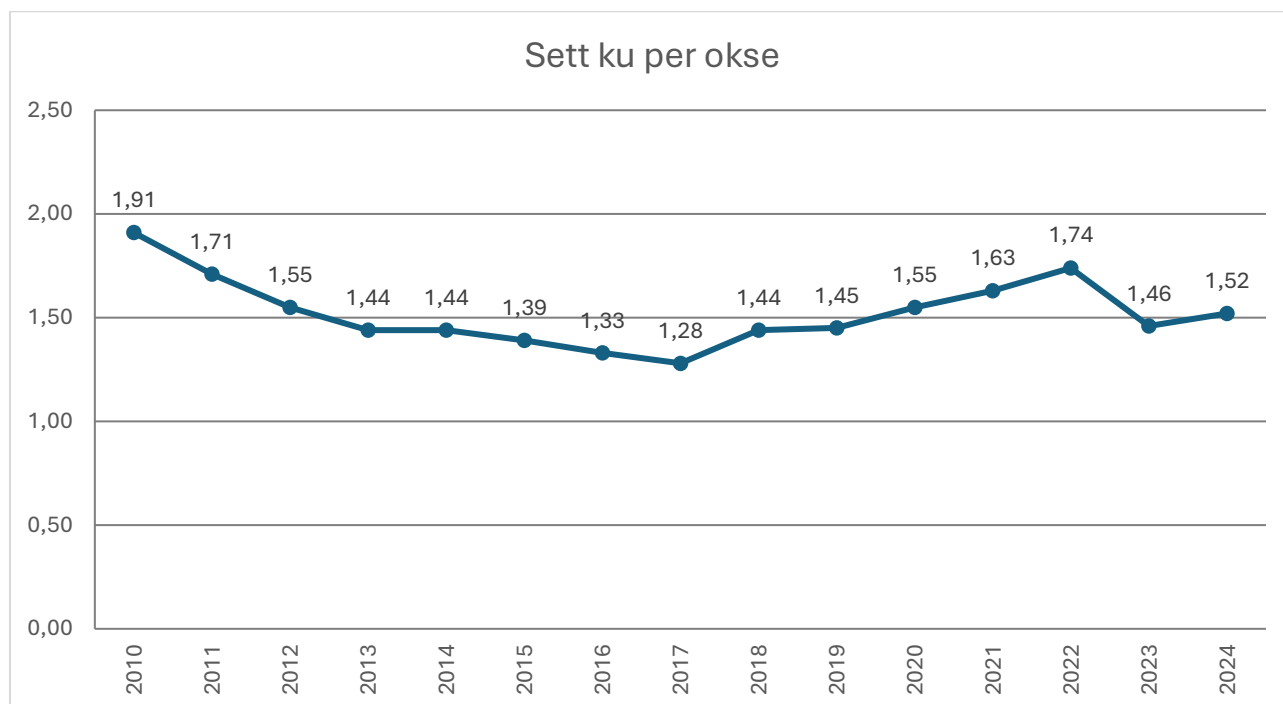

Figur 3. Tildelte og felte elg i Evenes og Tjeldsund kommuner i perioden 2010-2024. Data fra Hjorteviltregisteret.

Sett ku per okse

Sett ku per okse viser kjønns sammensetningen for elg som er eldre enn ett år. Dersom sett ku per okse er 1,00, er det like mange okser som kyr i bestanden. Er indeksen større enn 1,00, er det flere kyr enn okser.

Kjønnsraten målt i sett ku per okse sank fram til 2017, for deretter å ha en svak økning. Sett ku per okse på 1,52 i 2024, er likevel lavere enn den var i starten av perioden (Figur 4).

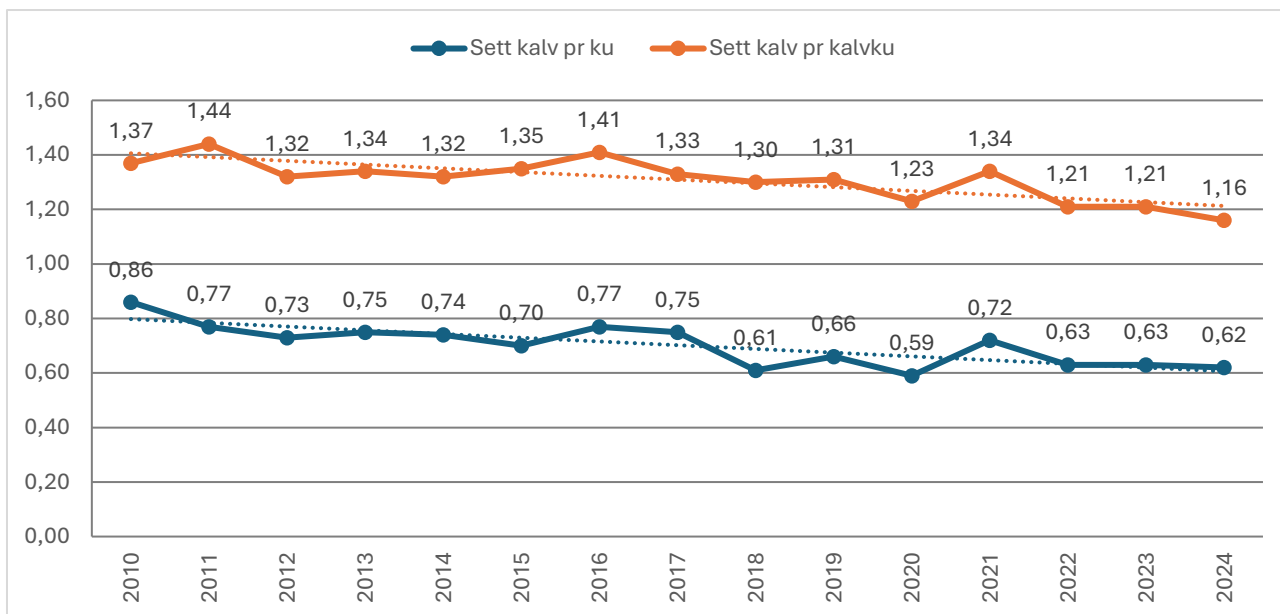

Figur 4. Sett ku per okse i Evenes og Tjeldsund kommuner i perioden 2010-2024. Data fra Hjorteviltregisteret.

Reproduksjon

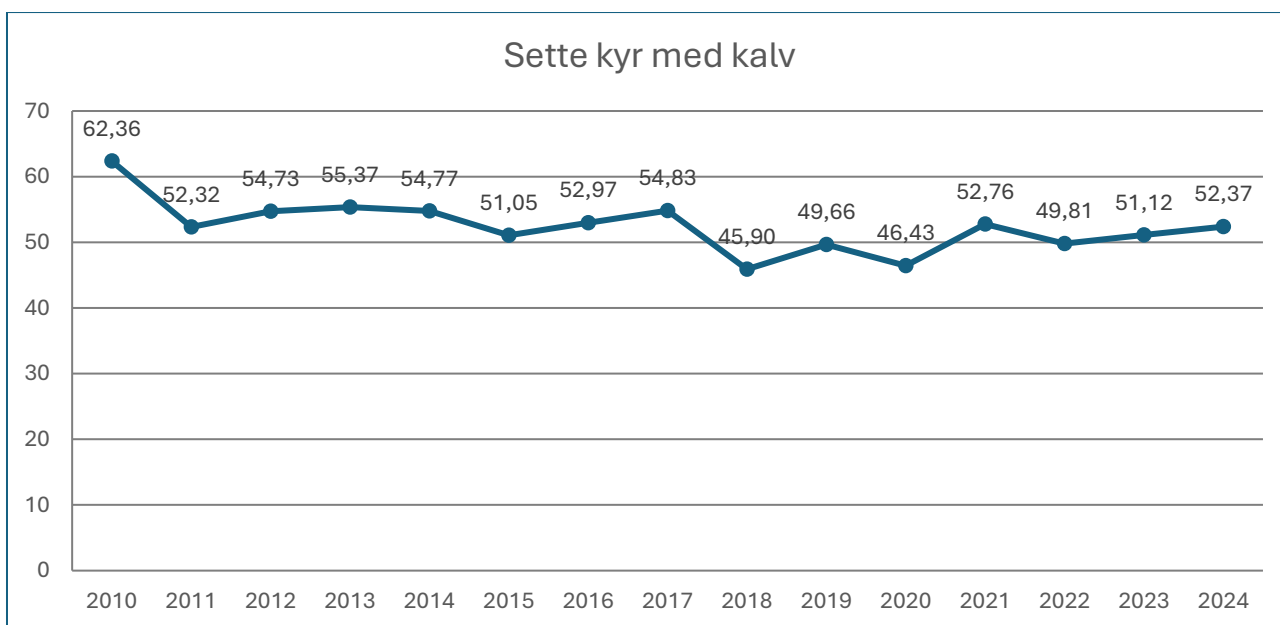
Sett kalv per kalvku (tvillingraten) og sett kalv per ku viser rekrutteringen av kalv til bestanden. Når indeksene øker, kan vi anta at kalveproduksjonen i bestanden øker. Tvillingratene vil alltid variere mellom 1-2, hvor 1 betyr at ingen kyr har blitt observert med tvillinger, mens 2 betyr at alle kyr som har kalv, har blitt observert med tvillinger.

Reproduksjonen har hatt en svak negativ trend (Figur 5). Sett kalv per kalvku var i 2010 1,37, mens den i 2024 er nede i 1,16. Det vil si at kun 16 % av de kalveførende kyrne ble observert med tvillingkalv jakta 2024. Sett kalv per ku følger samme negative trend. De tre siste årene har sett kalv per ku vært stabil på 0,63 (Figur 4).

Figur 5. Sett kalv per ku og sett kalv per kalvku i Evenes og Tjeldsund kommuner i perioden 2010-2024. data fra Hjorteviltregisteret.

Sette kyr med kalv viser hvor mange prosent av de observerte kyrne som har kalv. Prosent ku med kalv har også en negativ trend. Fra 2018 har under halvparten av kyrne hatt kalv, men de siste to årene har dette igjen kommet rett over 50 % (Figur 6).

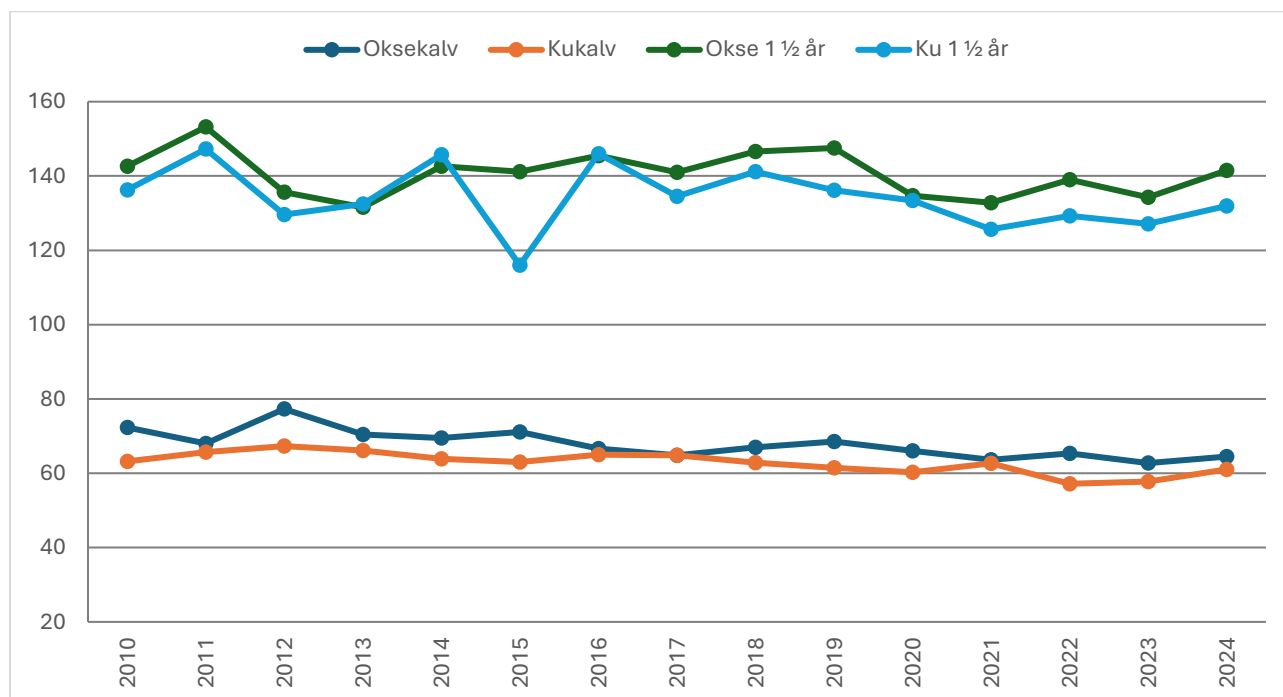

Figur 6. Prosent ku med kalv av alle kyr i Evenes og Tjeldsund kommuner i perioden 2010-2024. Data fra Hjorteviltregisteret.

Slaktevekt

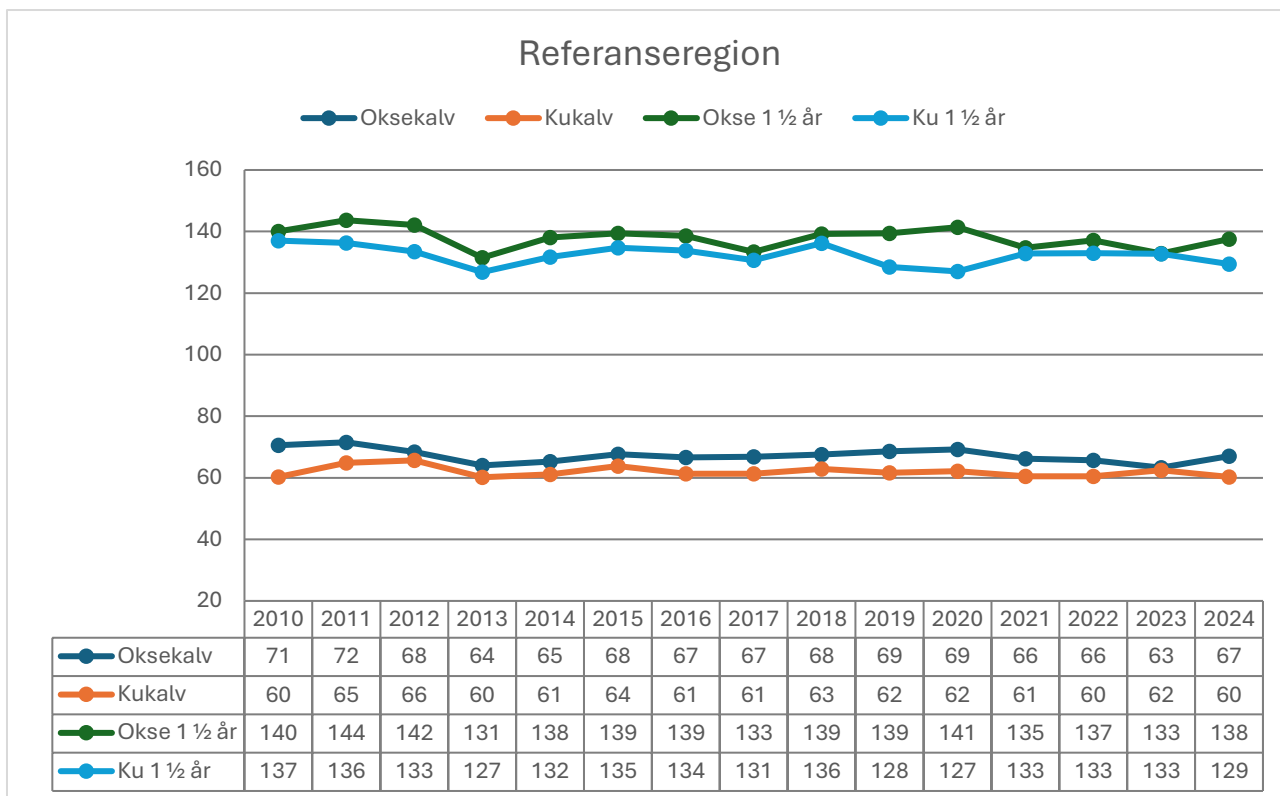
Utviklingen av slaktevekter for kalv og ungdyr kan gi et godt bilde på endringer i bestandskondisjonen.

Slaktevektene i regionen har hatt en negativ utvikling (Tabell 4, Figur 7). Den lave gjennomsnittsvekta for ku 1 ½ år i 2015, skyldes at av seks veide dyr, var en elg på 94 kg, og to elger på 106-107 kg. Til sammenligning var laveste vekt på ku 1 ½ år i 2014 på 112 kg, og av 15 veide kyr 1 ½ år, var det bare tre som var under 130 kg.

Figur 7. Gjennomsnittlig slaktevekt på elg i Evenes og Tjeldsund kommuner i perioden 2014-2024. Data fra Hjorteviltregisteret.

Slaktevektene i nabokommunene er mer stabile, og har ikke samme negative utvikling som for regionen (Figur 8).

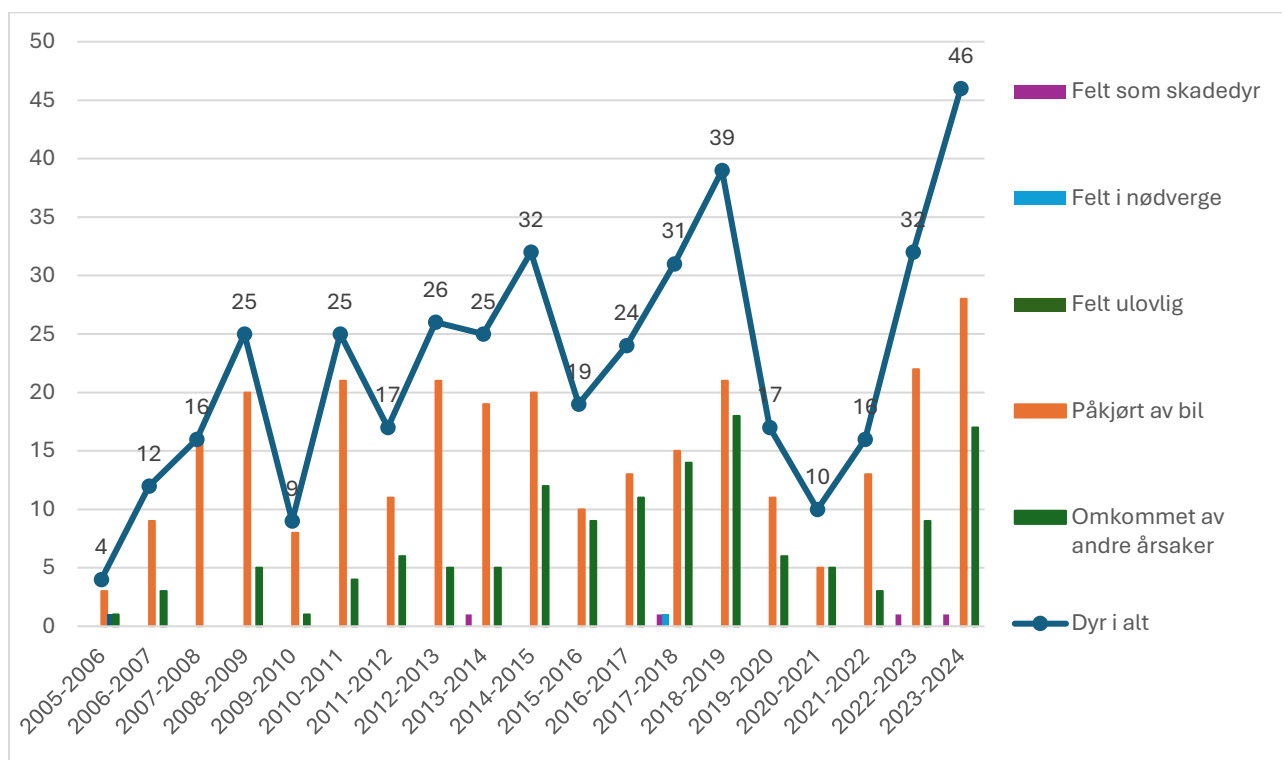
Figur 8. Gjennomsnittlig slaktevekt på elg i nabokommunene i perioden 2014-2024. Data fra Hjorteviltregisteret.

Fallvilt

Antall fallvilt i regionen har variert. Jaktåret 2023-2024 var et toppår, og det ble registrert 46 elg døde utenom jakt (Figur 9).

Den største enkeltårsaken til fallvilt er elg påkjørt av bil, deretter kommer «samleposten» andre årsaker.

Figur 9. Antall fallvilt av elg fordelt på årsak i Evenes og Tjeldsund kommuner i perioden 2010-2024. Data fra SSB

I tillegg til elg omkommet i trafikken, blir elg påkjørt, men ikke drept registrert i Hjorteviltregisteret (Tabell 5). Her ser vi at antall drepte elg i trafikken de fleste år utgjør under 50 % av påkjørslene. Påkjørselsproblematikken er større enn antall drepte elg tilsier.

Tabell 5. Elg påkjørt av motorkjøretøy i Evenes og Tjeldsund kommuner i perioden 2018 til mars 2025. Data fra Hjorteviltregisteret.

År	Totalt påkjørt	Drept	Ikke drept	Prosent drept
2005	9	5	4	56
2006	7	3	4	43
2007	17	12	5	71
2008	25	13	12	52
2009	19	13	6	68

2010	38	19	19	50
2011	30	11	19	37
2012	45	21	24	47
2013	50	25	25	50
2014	25	14	11	56
2015	32	14	18	44
2016	42	15	27	36
2017	63	26	37	41
2018	35	13	22	37
2019	34	20	14	59
2020	17	10	7	59
2021	9	16	27	37
2022	7	25	31	45
2023	17	28	30	48
2024	25	27	31	47

Fordeler vi alle påkjøre elg på kjønn og alder, er det flere hunndyr enn hanndyr som blir påkjørt, og det er særlig eldre ku (Tabell 6). At flere hunndyr blir påkjørt kan også ha sammenheng med at det er en hunndyrdominert bestand i Evenes og Tjeldsund.

Tabell 6. Påkjørt elg fordelt på kjønn og alder. Gjelder alle utfall, også der dyret ikke er drept. Data fra Hjorteviltregisteret.

	Oksekalv	Kukalv	Okse 1 ½ år	Ku 1 ½ år	Eldre okse	Eldre ku
2010	4	2	2	0	1	5
2011	3	2	1	0	1	6
2012	5	0	4	3	0	10
2013	4	3	0	1	1	4
2014	1	1	1	0	0	5
2015	0	3	1	2	0	4
2016	2	1	0	1	0	5
2017	0	1	3	3	6	7
2018	5	1	1	4	0	6
2019	6	1	3	0	0	6
2020	0	1	1	2	0	4
2021	2	5	3	4	0	11
2022	5	4	3	3	0	20
2023	6	8	4	5	0	12
2024	5	2	5	7	0	19

Forvaltningsmål 2022- 2024

Det overordnede målet for elgstammen i perioden 2022-2024 var en ønsket bestandsreduksjon gjennom økt avskyting og økt uttak av produksjonsdyr (ku). Uttaket på 231 elger har vært lavere enn ønsket uttak på 250 dyr (Tabell 7). Uttaket av eldre ku har økt fra 17 % i 2019-2021, til 20 % i 2022-2024. Prosentvist uttak av voksne okser (1 ½ år og eldre) er høyere enn målet. Når det gjelder mål om reproduksjon er dette oppnådd, rekrutteringsindeksene har sunket noe, selv om sett ku per okse har økt. Slaktevektene har en negativ utvikling, og er i beste fall stabil for okse 1 ½ år. Påkjørsler har økt i perioden.

Ønsket om en reduksjon i bestanden er ikke oppnådd i forrige planperiode. De siste tre årene har felt elg per jegerdag vært relativt stabil på 0,082-0,086, med en svak økning siste år (Figur 1).

Tabell 7. Forvaltningsmål for planperioden 2022-2024, og status etter endt planperiode.

Målparamater	Forrige plans starttilstand (2019-2021)	Kortsiktige mål (2024)	Langsiktige mål (2027-2031)	Dagens tilstand (snitt 2022-2024)
Antall felte dyr	208	250	130	231
vinterbestand		380-400	320	
Prosent felt kalv og ungdyr	58 %	57 %	55-57 %	57 %
Prosent felt okse 1 1/2 år og eldre	36 %	30 %	40 %	36 %
Sett elg per jegerdag	1,24			
Sett ku per okse	1,54	Redusere	1,5-2	1,57
Sett kalv per ku	0,66	Redusere	0,7	0,63
Sett kalv per kalvku	1,29	Redusere	1,30	1,20
Prosent kyr med kalv	49%	Redusere	50 %	51 %
Slaktevekt oksekalv	66	Øke	70	64
Slaktevekt kukalv	61	Øke	67	59
Slaktevekt okse 1,5 år	138	Øke	145	138
Slaktevekt ku 1,5 år	132	Øke	137	129
Antall påkjørt og drept av bil	15	Redusere	0-3	27

Forvaltningsmål Evenes og Tjeldsund kommuner 2025-2027

Det har vært en sterk vekst i elgbestanden i regionen, og på tross av høy avskyting har bestanden fortsatt veksten. Antall felte elg er høy, og det samme er fellingsprosenten, noe som tyder på at jegerne finner de dyrene de skal skyte.

Parallelt med økningene i antall felte elg, og felt per jegerdag, har antall elg påkjørt av bil økt. Antall trafikkulykker med elg øker med økt trafikkmengde, men har også sammenheng med bestandstettheten (Solberg mfl. 2009). Variasjonen i antall påkjørsler mellom år kan skyldes at snø- og vinterforholdene har variert. I år med lave temperaturer og mye snø vil antall elgpåkjørsler øke (Solberg mfl. 2009).

Gjennomsnittlige slaktevekt har en negativ trend, noe som kan indikere at bestanden er for stor, hvor det overbeites og er konkurranse om best egnet mat. Erfaringer fra andre områder viser at det er svært vanskelig å snu en negativ vektutvikling, og det kan være mer realistisk å prøve å stabilisere vektene på dagens nivå.

Evenes og Tjeldsund kommuner følger de fylkeskommunale retningslinjene for ønsket utvikling av hjorteviltbestandene. Troms fylke har et konkret mål om reduksjon i elgstammen (Regional plan for friluftsliv, vilt og innlandsfisk 2016-2027). *Regional plan for høstbart vilt og innlandsfisk 2016-2028* i Nordland fylkeskommune vektlegger at det skal være en kunnskapsbasert forvaltning, og at det skal arbeides for å unngå at elgstammen blir så stor at det får negative konsekvenser for bestandskondisjonen.

I oppstartsmøtene med viltfaglig utvalg og interesserte parter, var det bred enighet om at elgstammen i kommunene er for høy. Det er problemer med bynær elg, som av befolkningen kan oppleves som aggressiv. Det oppleves også som et stort problem at elgen beiter på jordbruksarealer, og de problemene det medfører for jordbruksnæringa, og at det i deler av kommunene er overbeita.

Samtidig som de fleste er enige om at elgstammen i regionen er for høy på dagens nivå og at den må reduseres, oppleves i enkelte områder som at det er mindre elg enn tidligere. Dette gjelder særlig på østsida og Tjeldsund-delen. Det har over seks år vært et mål om å redusere elgbestanden i kommunene. Selv om det på et overordnet plan ikke er nådd, kan det være at den høye avskytinga har gitt resultater i enkelte områder. Det er derfor viktig at rettighetshavere i neste periode bruker datagrunnlaget for å se hvordan utviklingen faktisk er i området, og tørr å holde stø kurs mot den ønskede utviklingen, en reduksjon av bestanden.

Evenes og Tjeldsund skal ha en betydelig bestandsreduksjon av elg for å minimere elgpåkjørsler og beiteproblematikk, og beholde en sunn og frisk elgstamme.

Overordna målsettinger

Evenes og Tjeldsunds overordna målsettinger for elgforvaltninga er

- Elgbestandens størrelse og sammensetning i forhold til kjønns- og aldersstruktur skal ligge på et nivå som ikke går utover dyrenes kondisjon og produktivitet
- Elgbestanden skal ligge på et størrelsesnivå som ivaretar den naturlige genetiske variasjonen i bestanden
- Forvaltningen av elgbestanden skal utøves på en måte slik at det oppstår minimalt med konflikter med andre samfunnsinteresser som trafikk, aktivitet i tettbygde strøk, jord- og skogbruk, friluftsliv og rekreasjon i naturen
- Det biologiske mangfoldet og beitegrunlaget må ikke reduseres på sikt
- Elgforvaltningen i regionen skal være kunnskapsbasert
- Hjorteviltressursene i regionen skal forvaltes slik at det ligger til rette for næringsmessig og rekreasjonsmessig utnyttelse av ressursene på kort og lang sikt

Konkrete målsettinger

De konkrete målsettingene er oppsummert i tabell 8. De kortsiktige målene skal være oppnådd etter endt planperiode, 2027, mens de langsiktige målene er videreført fra første plan, og er ikke endret etter ønske fra kommunene. Opprinnelig skulle disse være nådd 2028, men er nå forskjøvet til 2033. Dette utgjør tre planperioder om kommunene viderefører treårs-perioder, noe som bør være tilstrekkelig tid for å oppnå de langsiktige målene.

Antall felte dyr

Målet er å redusere bestanden, og det viktigste virkemiddelet for å oppnå dette er økt avskyting. Et uttak på 231 elg årlig har ikke vært nok til å gi den ønskede reduksjonen i bestanden, og uttaket økes derfor ytterligere, til 270 elg i året. Dette bør være tilstrekkelig til å oppnå den ønskede bestandsreduksjonen. Kvoteene må på kort sikt økes, og det kan være nødvendig å justere minstearealet. Det langsiktige målet er å stabilisere bestanden på et nivå som tåler et uttak på 130 elg.

Prosent felt kalv og ungdyr

Prosent uttak av kalv og ungdyr har vært på 57 % av det totale uttaket. Målsettingen er at kalv- og ungdyrsavskytingen skal forbli høyt, og være på minimum 60 %.

Prosent felt kalv

Prosent uttak av kalv er på 35 % av det totale uttaket. Uttaket av kalv bør forbli høyt, og holdes på minimum 35 %.

Prosent felt okse 1 ½ år og eldre

Uttaket voksen okse (1 ½ år og eldre) av totalfelling har vært 36 %. Målet er å ha en kjønnsrate på omtrent 1,3-1,5 ku per okse. Uttaket av voksen okse skal derfor ikke overstige 35 %. Det oppfordres til å spare eldre okser, og heller øke avskytingen på ungdyr.

Felt elg per jegerdag

Felt elg per jegerdag skal reduseres.

Avskytingen må øke i perioden, og det langsiktige målet er at felt elg per jegerdag skal være lavere enn dagens nivå.

Sett ku per okse

Elgbestanden skal fortsatt ha en overvekt av hunndyr, men kjønnsraten skal ikke være for skjev. Det kortsiktige målet er å holde sett ku per okse på maksimalt 1,50, men kan reduseres noe. En mer balansert kjønnsrate gir mindre produksjon (fordi det er færre kyr per okse som kan få kalv), og dermed en mindre vinterbestand. På sikt kan kjønnsraten igjen økes noe, for å opprettholde et høstbart overskudd av bestanden.

Sett kalv per ku

Med en mer balansert kjønnsrate kan sett kalv per ku reduseres, siden det er færre kyr som kan få kalv. En potensiell økning i kalveavskytingen kan også ha en negativ effekt på produktiviteten, uten at dette gjenspeiler en faktisk reduksjon i reproduksjonen. Det antas at sett kalv per ku kan synke noe om kjønnsraten reduseres, eller avskytningsmønsteret på kalv endres betydelig. Det kortsiktige målet er 0,60 kalv per ku. På lengre sikt skal reproduksjonen økes, og sett kalv per ku skal være på 0,70. Dette kan oppnås med en skjevere kjønnsrate, og beholde eldre kyr i bestanden.

Sett kalv per kalvku

Det kortsiktige målet for sett kalv per ku er 1,20, det samme som dagens tilstand. På sikt skal denne økes, det kan oppnås med en skjevere kjønnsrate, og beholde eldre kyr i bestanden.

Prosent ku med kalv

Det kortsiktige målet er at halvparten av kyrne i bestanden skal ha kalv.

Slaktevekt

Slaktevektene for har hatt en negativ utvikling, og det ønskes at vektene for kalv og åringsdyr skal stabiliseres på dagens nivå. På sikt er det mål om å øke slaktevektene. Erfaringsmessig har det vist seg å være vanskelig å snu vektutviklingen, men en bestandsreduksjon kan gi bedre beite, og mindre konkurranse om maten, som kan føre til økte vekter. Flere store og eldre okser i bestanden kan gi tidlig brunst hos hunndyr, som igjen fører til tidligere kalvetidspunkt. Store kalver blir ofte store voksne dyr.

Elg påkjørt og drept av bil

Elg påkjørt og drept av bil har variert noe, men hatt en tydelig økning. En bestandsreduksjon kan minke antall påkjørsler. Siden flest trafikkulykker skjer på vinterhalvåret, kan en mindre vinterbestand gi færre ulykker. Det kortsiktige målet er å redusere antall påkjørsler. På lang sikt er det et ønske om 0-3 påkjørsler. En nullvisjon er alltid det ønskede målet, men er ikke nødvendigvis realistisk. Klimatiske forhold som ikke kan styres har påvirkning, det samme har økt trafikk og vegstandard.

Tabell 8. Måleparameter som viser dagens tilstand, kortsiktige mål (2017), langsiktige mål (2033) for elgstammen i Evenes og Tjeldsund kommuner.

Måleparameter	Dagens tilstand (snitt 2022-2024)	Kortsiktige mål 2027	Langsiktige mål 2033	Virkemiddel kortsiktig mål
Antall felte dyr	231	270	130	Justere minsteareal
Prosent felt kalv og ungdyr	57 %	60 %	55-57 %	Øke uttak av kalv og ungdyr
Prosent felt kalv	35 %	Minimum 35 %	Minimum 35 %	
Prosent felt okse 1 1/2 år og eldre	36 %	35 %	40 %	Spare eldre okser
Felt elg per jegerdag	0,084	0,070	Stabilisere bestanden på et lavere nivå enn dagens tilstand	Økt avskyting gir
Sett ku per okse	1,57	1,30-1,50	1,50-2,0	Spare eldre okser, øke avskyting på ku, gjerne 1 ½ år
Sett kalv per ku	0,63	0,60	0,70	Eldre kyr i bestanden
Sett kalv per kalvku	1,20	1,20	1,30	Eldre kyr i bestanden
Prosent kyr med kalv	51 %	50 %	50 %	Eldre kyr i bestanden
Slaktevekt oksekalv	64	Stabilisere	70	Bestandsreduksjon
Slaktevekt kukalv	59	Stabilisere	67	Bestandsreduksjon
Slaktevekt okse 1 ½ år	138	Stabilisere	145	Bestandsreduksjon
Slaktevekt ku 1 ½ år	129	Stabilisere	137	Bestandsreduksjon
Antall påkjørt og drept av bil	27	Redusere	0-3	Bestandsreduksjon, andre tiltak langs veibanen

Konkrete tiltak

Innsamling av data

For en kunnskapsbasert forvaltning er det en forutsetning at jegerne registrerer sette og skutte elg. For at datamaterialet skal være av best mulig kvalitet bør de registreres fortløpende og så snart som mulig i jakta.

Jegerne skal fortsette registrering og innsamlingen av nøkkeldata fra «sett elg»-skjema i neste planperiode. Dette innbefatter fortløpende registreringer av alle jakt dager, også dager det ikke ses eller skytes dyr, og at alle skutte dyr blir veid. Det oppfordres sterkt til at jegere benytter elektronisk registrering av sett og skutt elg på www.hjorteviltregisteret.no eller sett og skutt-appen. Registreringen av sett elg skal skje etter den «nye» metoden (vedlegg 1). Valdansvarlig representant skal levere fellingsrapport etter endt jakt. Dette gjelder også om det ikke er skutt dyr. Det oppfordres til at valdansvarlig benytter Hjorteviltregisteret til å godkjenne jegers registrering og leverer fellingsrapporten elektronisk.

Kommunene kan undersøke mulighet for å gjennomføre kurs for digital rapportering om det er behov.

Årlig evaluering

Rettighetshaversiden bør sammen med kommunen hvert år ta en evalueringsrunde etter avsluttet jakt. Jaktuttaket gir ofte et forsinket bilde av bestandstettheten fordi det er jakta som driver bestandsendringene. En årlig evaluering gir en pekepinn på om forvaltningen er på rett vei, eller om det bør gjøres justeringer for å nå målene.

Bestandsplan-forvaltning

I dag gis seks fellingstillatelser som frie dyr etter bestandsplan, og 15 fellingstillatelser som målrettet tildeling. Det betyr at kommunene ved tildeling fastsetter kjønn og alderskategori på tillatt felte dyr. Det er et overordnet ønske at hjortevilt skal forvaltes etter en plan, og bruk av bestandsplan skal være hovedregelen for forvaltningen (*forskrift om forvaltning av hjortevilt- med kommentarer*). Forvaltning etter bestandsplan gir en mer fleksibel forvaltning av elgstammen, og muligheter for å forvalte elgen der den er.

Vald eller bestandsplanområde som disponerer mer enn 20 ganger minstearealet kan søke om bestandsplan. Vald som oppretter bestandsplanområde beholder fortsatt sin status som vald, og har krav på egen fellingstillatelse. Vald som inngår i bestandsplanområde kan inngå fellesjaktavtale med andre vald. Dette gir en mer fleksibel avskytingsstrategi, og elgen kan skytes der den er.

Evenes og Tjeldsund har som mål at det i løpet av denne planperioden arbeides med å slå sammen til større vald, eller opprette bestandsplanområder. Kommunene ønsker å støtte opp om og bistå hvis det kommer initiativ til etablering av et eller flere bestandsplansamarbeid i kommunene.

Merkeprosjekt

Det er mye vi ikke vet om elgbestanden i regionen. Er det hovedvekt av stasjonær elg, eller er det trekkelg, og i så fall, hvor kommer elgen fra? For å velge rett forvaltningsmodell er det viktig med kunnskap om elgen. Er det store problemer med

vinterbeite, men dette hovedsakelig er trekkelig, vil ikke den høye avskytinga under høsten ha ønsket effekt. Da må uttaket gjøres der elgen kommer fra. Det skal undersøkes om midlene som tidligere er brukt på helikoptertelling kan gå til et merkeprosjekt eller annet forskningsprosjekt for å samle mer kunnskap om elgen i regionen. Dette må knyttes til et eksternt fagmiljø, for eksempel Norsk institutt for naturforskning (NINA) eller Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO), og problemstilling må konkretiseres.

Samarbeid med beitenæring

Det er et stort problem med overbeite i jordbruksnæringa, blant annet på rundballer. Det er prøvd med tiltak som å gjerde inne rundballene, uten at dette har løst problemet. En bestandsreduksjon vil forhåpentligvis redusere problemet. Det skal jobbes med en åpen dialog mellom jaktrettshaverne og landbruket for å ta ut problemdyr der de er.

Fallvilt

Utover en reduksjon i bestanden kan flere tiltak vurderes for å redusere antall påkjørsler. *Trafikksikkerhetseffekter av tiltak mot viltulykker* oppsummerer flere litteraturstudier og hvilken effekt forskjellige tiltak har.

Lyssetting

Lyssetting på strekninger med mye viltkrysninger kan gjøre det enklere å oppdage viltet, og dermed redusere antall påkjørsler.

Kantrydding

Rydding av vegkanter kan redusere antall viltpåkjørsler, så lenge dette vedlikeholdes, og vegetasjonen holdes nede. Statens vegvesen kan rydde inntil 6 meter fra vegkanten, lenger inn enn dette må grunneier kontaktes.

Skilting

Skilting har som formål og endre bilførers adferd. Permanente skilt har vist seg å ha liten effekt. Dette er fordi bilfører ofte opplever at skiltingen ikke samsvarer med hvor de ser eller ikke ser elgen. For å unngå at bilfører venner seg til de permanente skiltene, kan sesongfareskilt settes opp i perioder med mye aktivitet av vilt langs veien. Dette har vist seg å gi en kortvarig effekt på antall påkjørsler (Høye 2019). Trafikkskilt som varsler når det er vilt i veien har ved enkelte studier vist seg å redusere antall påkjørsler. Dette vil kun virke om systemene fungerer og kun varsler når det faktisk er vilt i veien. Forsøk som er gjort i Norge har dessverre ikke vist at antall påkjørsler reduseres ved montering av gul-blink på fareskilt (Wildenschild 2022).

- Gjennomgang av hvor permanente skilt står
- Vurdere sesongfareskilt
- Vurdere trafikkskilt med vilt-detektor

Fartsgrense

En undersøkelse gjort av Statens vegvesen i 2019 viste at ved å redusere fartsgrensen med 10-20 km i 80- og 90 soner, ble antallet viltpåkjørsler redusert (Selboe og Kuskemoen 2019). Nedsatt fartsgrense gir imidlertid lengre reisetid, og kan medføre større samfunnsøkonomiske kostnader. Hensynet til dyrevelferd bør også vektlegges, og en reduksjon av fartsgrensene på strekninger med mye elg kan redusere antall påkjørsler.

Dialog med veieiere

Holde jevnlig møter med veieiere for å diskutere problematikk og tiltak som kan gjennomføres. Veieiere – også kommunen – har et spesielt ansvar for å iverksette tiltak som reduserer antall påkjørsler og derav bidrar både til dyrevelferd og trafikksikkerhet. Det skal arbeides for å få på plass faste møteplasser mellom kommune, fylkeskommune og Statens Vegvesen for å arbeide med problematikken

Fallvilt som ressurs

Kommunene vil se på mulighetsrommet for å etablere et felles slakteri for å på en forskriftsmessig måte ta vare på kjøtt fra påkjørte dyr som kan brukes til mat.

Rådyr

Det er ikke åpnet for jakt på rådyr i Evenes og Tjeldsund kommuner. Observasjoner fra publikum melder om at rådyr som art er på vei til å etablere seg i kommunene.

Rådyr i bynære strøk kan være til irritasjon for befolkningen, og beite fra rådyr vil komme i tillegg til beitetrykket fra elg. En større rådyrstamme kan også skape trafikkfarlige situasjoner, og rådyrpåkjørsler kan øke og bli et problem.

Kommunene skal være føre var, og følge med på utviklingen av rådyrbestanden.

Kommunene kan velge å åpne for jakt på rådyr etter § 5 i *forskrift om forvaltning av hjortevilt*. For at det kan åpnes for jakt på rådyr, må kommunen dokumentere at det er et høstbart overskudd av arten. Når det åpnes for jakt kan det også legges vekt på den virkningen høstingen kan ha på det biologiske mangfoldet for øvrig, og artens betydning på næring eller rekreasjon (§ 16, fjerde ledd Naturmangfoldloven). Kommunen har ikke mulighet til å vedta at arten ikke skal finnes innenfor kommunen grenser, men de kan ha mål om en lav bestand om hensynet til annen virksomhet og næringsproduksjon tilsier det.

Ved åpning for jakt av rådyr skal det utarbeides en hensiktsmessig valdstruktur. Jeger skal rapportere felte rådyr i sett og skutt/Hjorteviltregisteret, og valdansvarlig representant skal levere fellingsrapport for valdet, gjerne elektronisk i Hjorteviltregisteret.

Hjorteviltåret, datoer, frister og rapportering

Jaktåret starter 1. april i år en og avsluttes 31. mars i år to. Gjennom jaktåret er det en del viktige datoer som kommunen og valdansvarlig representant må forholde seg til.

Tabell 6. Fordeling av ansvar i neste planperiode

Dato:	Hva:	Hvem:
15. januar	Forslag til endring av minsteareal fremmes overfor kommunen (§6)	Parter med interesse
1. mai	Melding til kommunen om eventuelle endringer i valdet (§11)	Valdansvarlig representant
15. mars	Forskrift om minsteareal fastsettes (§6)	Kommunen
1. mai	Søknad om godkjenning av vald og bestandsplanområde sendes til kommunen (§10 og §13)	Valdansvarlig representant
15. juni	Godkjenning av vald for jakt på elg (§11)	Kommunen
15. juni	Fellingstillatelsene er sendt til valdansvarlig representant (§18)*	Kommunen
14 dager etter siste jaktdag	Rapportere årets fellingsresultat av elg og rådyr (§32)*	Valdansvarlig representant
30 dager etter siste jaktdag	Rapportere årets fellingsresultat for kommunen til Statistisk sentralbyrå (§32)*	Kommunen

Gjøremål som er merket med * skal gjennomføres hvert år.

Kilder

Høye, A. K. 2019. Trafikksikkerhetseffekter av tiltak mot viltulykker. TØI rapport 1715/2019.

Nordland fylkeskommune, Regional plan for høstbart vilt og innlandsfisk 2016-2028

Solberg, E. J., Rolandsen, C. M., Herfindal, I. & Heim, M. 2009. Hjortevilt og trafikk i Norge: En analyse av hjorteviltrelaterte trafikkulykker i perioden 1970-2007. NINA Rapport 463.

Selboe, Ø. W., og Kuskemoen, E. 2019. Redusert hastighet som tiltak for å redusere elgpåkjørsler - Samfunnsøkonomisk analyse av midlertidig nedsatt fartsgrense på strekninger med høy tetthet av elgulykker. Statens vegvesens rapport nr. 402

Troms fylkeskommune, Regional plan for friluftsliv, vilt og innlandsfisk 2016-2027

Wildenschild, H. Statens vegvesen sine forsøk for å redusere antallet viltpåkjørsler - Erfaringsrapport fra forsøk utført 2014–2021. Statens vegvesens rapport nr. 803

Vedlegg 1. Instruks for registrering av sett elg.

I 2018 ble instruksene for registrering av sett elg og sett hjort endret. Det samme dyret kan ofte ses av flere på jaktlaget. Tidligere har instruksene vært at kun den første observasjonen av et dyr skal registreres. Norsk institutt for naturforskning (NINA) gjorde i 2016 en gjennomgang av registeringsmetodikken av sett elg og - hjort. Konklusjonen var at størrelsen på jaktlaget hadde betydning for hva som ble rapportert. I et jaktlag med mange jegere ble flere observasjoner kansellert, enn i et mindre jaktlag. Det vil si at sett elg- og hjort indeksene vil kunne variere med størrelsen på jaktlaget, og ikke som et resultat av faktisk bestandsendring. Miljødirektoratet bestemte at sett elg og sett hjort-instruksene skulle endres fra og med 2018.

Slik skal du telle og føre sett elg og sett hjort – sjekklister

- Vær nøye med å fylle ut sett elg/hjort-skjemaet hver dag, også de dagene jaktlaget jakter uten å se dyr.
- Jaktleder er ansvarlig for registrering av sett elg- eller sett hjort-data, eller å delegere jobben til en annen i jaktlaget
- Alle observasjoner av dyr sett under jakt skal føres. Såkalte dobbeltobservasjoner, dyr de mener er observert av flere jegere samme dag, skal ikke kanselleres. Antall dyr sett per jaktdag blir dermed det samlede antallet dyreobservasjoner for alle jegerne i jaktlaget.
- Kun dyr som observeres under selve jaktutøvelsen skal registreres. (Dyr som sees fra bilen på vei til jakten føres ikke.)
- Sett hjort på innmark skal føres på egen linje som en egen jaktøkt. Husk å krysse av i kolonnen «innmark».
- Dyr som felles skal også være registrert som sette dyr.
- Antall timer som jaktlaget faktisk brukte til observasjon skal føres. Eksempel: Dersom et jaktlag på 4 jegere har jaktet i 6 timer en dag, skal det for denne dagen føres 4 jegere med gevær og 6 timer jaktet.
- For jaktdager uten observasjoner av dyr er det viktig at antall jegere og antall timer likevel føres på skjemaet, (og 0 observerte dyr).
- Ved samtidig jakt på både elg og hjort, skal det registreres data på både sett elg- og sett hjort-skjema.

Rapporten er utarbeidet av Naturdata

The logo for Naturdata features a stylized green 'N' icon on the left, composed of two overlapping diagonal lines. To the right of the icon, the word 'Naturdata' is written in a bold, dark green, sans-serif typeface.

Naturdata